

Technologia i rozwiązania

Najlepsze narzędzia w systemie Linux

Wykorzystaj ponad 70 receptur i programuj
szybko i skutecznie

James Kent Lewis

[PACKT] open source*
PUBLISHING community experience distilled

Tytuł oryginału: Linux Utilities Cookbook

Tłumaczenie: Krzysztof Rychlicki-Kicior

ISBN: 978-83-246-8980-4

Copyright © Packt Publishing 2013.

First published in the English language under the title: „Linux Utilities Cookbook”.

Polish edition copyright © 2014 by Helion S.A.

All rights reserved.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from the Publisher.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz Wydawnictwo HELION dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz Wydawnictwo HELION nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo HELION

ul. Kościuszki 1c, 44-100 GLIWICE

tel. 32 231 22 19, 32 230 98 63

e-mail: helion@helion.pl

WWW: <http://helion.pl> (księgarnia internetowa, katalog książek)

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres

<http://helion.pl/user/opinie/nanali>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Printed in Poland.

- [Kup książkę](#)
- [Poleć książkę](#)
- [Oceń książkę](#)

- [Księgarnia internetowa](#)
- [Lubię to! » Nasza społeczność](#)

Spis treści

O autorze	7
O recenzentach	9
Wprowadzenie	11
Opis rozdziałów	11
Co warto mieć pod ręką?	12
Dla kogo jest ta książka?	12
Konwencje formatowania	12
Errata	13
Nielegalne kopiowanie	13
Rozdział 1. Jak korzystać z wiersza poleceń	15
Wprowadzenie	15
Edycja poleceń w terminalu	16
Korzystamy z historii poleceń	17
Uzupełnianie nazw plików	18
Znak zachęty w powłocie	20
Pozostałe zmienne środowiskowe	21
Stosowanie aliasów	22
Plik .bashrc	24
Białe i specjalne znaki w nazwach plików	25
Jak interpretować zmienną \$?	26
Przekierowania i potoki	27
Przekazywanie wyjścia aplikacji pomiędzy terminalami	28
Stosowanie programu Screen	29

Rozdział 2. Środowiska graficzne	33
Wprowadzenie	33
GNOME 2	33
KDE desktop	36
xfce	39
LXDE	41
Unity	43
Mate	45
Rozdział 3. Pliki i katalogi	49
Wprowadzenie	49
Kopiowanie, usuwanie oraz modyfikowanie plików i katalogów	51
Wyszukiwanie plików za pomocą narzędzi find i locate	53
Tworzenie plików tekstowych — vim, Emacs i inne	54
Narzędzie file	57
Stosowanie narzędzia grep do znajdowania wzorców	59
Kompresja plików za pomocą narzędzi ZIP i TAR	60
Inne przydatne narzędzia — stat, sum, touch itp.	63
Rozdział 4. Sieć i internet	65
Wprowadzenie	65
Rozwiązywanie problemów związanych z połączeniem sieciowym	66
Kopiowanie plików za pomocą protokołów FTP i SCP	69
Korzystanie ze zdalnego komputera — Telnet i SSH	72
Pobieranie stron WWW bez przeglądarki — wget	74
Przeglądanie stron internetowych — Firefox	75
Korzystamy z aplikacji do poczty elektronicznej	77
Stawiamy własny serwer WWW — httpd	79
Sprawdzamy porty i aplikacje — /etc/services	81
IPv4 vs. IPv6	83
Rozdział 5. Uprawnienia, dostęp i bezpieczeństwo	87
Wprowadzenie	87
Tworzenie kont użytkowników i zarządzanie nimi — useradd	87
Obsługa haseł	90
Obsługa uprawnień plików	91
Konfigurowanie zapory sieciowej i ustawień rutera	93
Obsługa Secure Linux (SELinux)	95
Korzystanie z narzędzia sudo	97
Katalog /tmp	100
Rozdział 6. Procesy	103
Wprowadzenie	103
Zrozumieć procesy	103
Analiza procesów za pomocą narzędzia ps	106

Analiza procesów za pomocą narzędzia top	108
Zmiana priorytetów za pomocą polecenia nice	113
Obserwowanie procesów za pomocą systemu plików /proc	115
Rozdział 7. Dyski i partycje	121
Wprowadzenie	121
Korzystanie z aplikacji fdisk	125
Stosowanie narzędzia mkfs do formatowania dysku	127
Stosowanie narzędzia fsck do weryfikacji systemu plików	129
Zarządzanie logicznymi wolumenami (LVM)	131
Rozdział 8. Tworzenie skryptów	137
Wprowadzenie	137
Usuwanie tekstu z pliku	138
Korzystanie z parametrów w skryptach	140
Tworzenie pętli w skrypcie	141
Tworzenie kopii zapasowej systemu	144
Blokowanie pliku w celu zapewnienia wyłącznego dostępu	146
Podstawy języka Perl	147
Rozdział 9. Automatyzacja zadań za pomocą narzędzia cron	155
Wprowadzenie	155
Tworzenie i uruchamianie pliku crontab	157
Uruchamianie polecenia raz na dwa tygodnie	158
Zgłaszanie błędów z pliku crontab	161
Rozdział 10. Jądro	163
Wprowadzenie	163
Wprowadzenie do poleceń modułów	164
Budowanie jądra ze strony kernel.org	169
Stosowanie narzędzia xconfig do modyfikowania konfiguracji	171
Praca z narzędziem GRUB	174
Zrozumienie zasad działania programu GRUB 2	176
Dodatek A. Najlepsze praktyki w systemie Linux	179
Wprowadzenie	180
Administrator a zwykły użytkownik	180
Uruchamianie interfejsu graficznego (GUI)	181
Tworzenie, weryfikacja i przechowywanie kopii zapasowych	182
Uprawnienia a tożsamość użytkownika	184
Tworzenie kopii zapasowych w czasie rzeczywistym	184
Zmienne środowiskowe i powłoki	185
Najlepsze środowisko do pracy	186
Stosowanie i monitorowanie UPS-ów	187
Zachowanie ostrożności podczas kopiowania plików	188

Weryfikacja archiwów i stosowanie sum kontrolnych	189
Zapory sieciowe, ustawienia ruterów i bezpieczeństwo	189
Co zrobić, gdy wykryjesz włamanie	191
Spacje w nazwach plików	192
Stosowanie skryptów i aliasów w celu zaoszczędzenia czasu i wysiłku	192
Automatyczne uwierzytelnianie a protokoły SCP i SSH	193
Zapisywanie historii i tworzenie zrzutów ekranu	193
Przestrzeń dyskowa	194
Jak być otwartym na nowe pomysły	194
Dodatek B. Korzystanie z pomocy	195
<hr/>	
Wprowadzenie	195
Korzystanie ze stron podręcznika man	195
Stosowanie polecenia info	197
Polecenia a sekcja Sposób użycia	198
Lokalne katalogi z dokumentacją	200
Przeglądanie internetu w poszukiwaniu pomocy	201
Uwagi do wydania dystrybucji	202
Grupy użytkowników Linuksa	204
Internet Relay Chat (IRC)	205
Skorowidz	209
<hr/>	

Uprawnienia, dostęp i bezpieczeństwo

W tym rozdziale zajmiemy się:

- tworzeniem kont użytkowników i zarządzaniem nimi — `useradd`,
- obsługą haseł,
- obsługą uprawnień plików,
- konfigurowaniem zapory sieciowej i ustawień rutera,
- obsługą Secure Linux — SELinux,
- korzystaniem z `sudo` w celu zabezpieczenia systemu,
- katalogiem `/tmp`.

Wprowadzenie

Ten rozdział posłuży nam jako krótkie omówienie uprawnień plików w systemie Linux. Dowiesz się także, jak zabezpieczenia są obsługiwane przez system haseł. Poza tym pokazujemy, jak w bezpieczny sposób skonfigurować zapórę sieciową i rutera, a także wspominamy o SELinux i poleceniu `sudo`.

Tworzenie kont użytkowników i zarządzanie nimi — `useradd`

W ramach tej porady dodamy konto użytkownika, korzystając z programu `useradd`.

Przygotuj się

Poniższe polecenia nie powinny spowodować problemów w Twoim systemie, niemniej jednak będzie Ci potrzebny dostęp do konta administratora (*roota*).

W większości dystrybucji systemu Linux są dostępne dwie wersje tego polecenia — `useradd` i `adduser`. Nie zawsze wykonują one te same czynności, dlatego sprawdź podręcznik `man` (i/lub polecenie `file`), aby się upewnić, że wykonujesz odpowiednie polecenie. W systemie Fedora `adduser` stanowi dowiązanie symboliczne do polecenia `useradd`, a zatem są one sobie równoważne.

Jak to zrobić

Teraz wykonamy polecenie `useradd`, aby dodać użytkownika, a następnie polecenie `passwd`, aby określić hasło. Więcej informacji na temat polecenia `passwd` znajdziesz w kolejnych poradach:

1. Najpierw utworzymy kopię zapasową pliku `/etc/passwd`. Wykonaj poniższe polecenie:

```
cp /etc/passwd /tmp/passwd.orig
```

2. Utwórz użytkownika o nazwie `test1`:

```
useradd test1
```

3. Powinieneś powrócić od razu do wiersza poleceń. Następnie wykonaj polecenie:

```
su - test1
```

4. Znak zachęty powinien ulec zmianie. Wykonaj polecenie `whoami` — zostanie wyświetlony tekst `test1`. Zawsze upewnij się w ten sposób, że jesteś zalogowany na właściwe konto. Teraz zmienimy hasło:

```
run passwd
```

5. Zostanie wyświetlony komunikat o zmianie hasła, np. Zmiana hasła dla użytkownika `test1`, a także pojawi się komunikat z prośbą o wprowadzenie aktualnego hasła. Co to oznacza? O jakie hasło prosi system?

6. Tak naprawdę nie znam odpowiedzi na to pytanie, a strony podręcznika `man` tej kwestii nie rozwiązują. Ten krok jest zawsze pomijany, co jest moim zdaniem dość dziwne. Istnieją sposoby na wykonanie tego kroku dzięki wykorzystaniu funkcji `crypto` i innych skomplikowanych procedur. Ja na co dzień stosuję nieco inne podejście:

7. Wciśnij kombinację klawiszy `Ctrl+C`, aby opuścić polecenie `passwd`, a następnie wykonaj polecenie `exit`, aby powrócić do konta administratora. Otwórz do edycji plik `/etc/passwd` i przejdź do dolnego wiersza. W poniższym wierszu wartość liczbową może być inna, ale poza tym nie powinno być problemów ze znalezieniem wiersza podobnego do następującego:

```
test1:x:1003:1003::/home/test1:/bin/bash
```


8. Usuń `x`, dzięki czemu wiersz przyjmie następującą postać:

```
test1::1003:1003::/home/test1:/bin/bash
```

9. Zapisz plik i wyjdź z edytora. Jeśli otrzymasz błąd uprawnień, upewnij się, że jesteś na koncie administratora.

10. Wykonaj polecenie `su`, aby ponownie przejść na konto użytkownika `test1`:

```
su - test1
```

11. Wykonaj polecenie `passwd`.

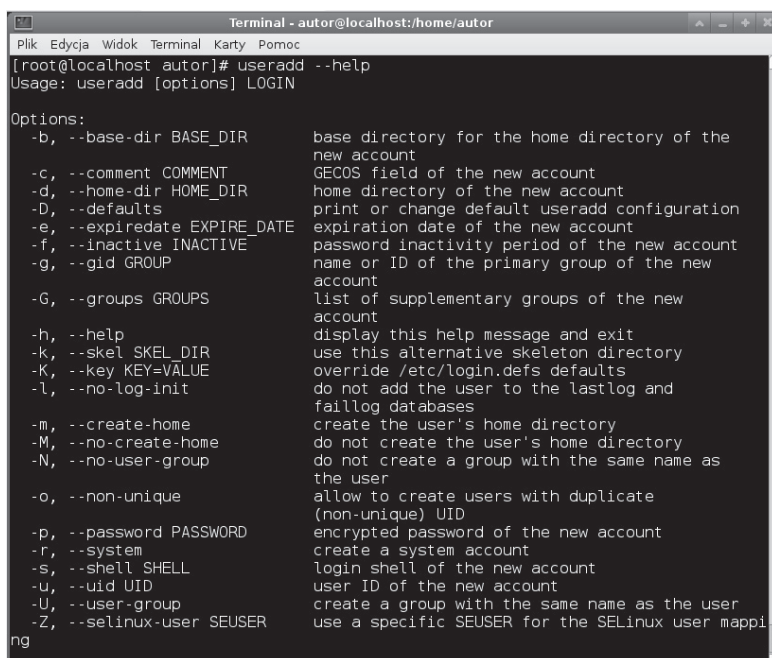
12. Teraz jest znacznie lepiej — system nie prosi nas o hasło. Można teraz utworzyć nowe hasło, ponieważ posiadanie niezabezpieczonych kont w systemie nie jest zbyt mądre. Jeśli chcesz zachować to konto na przyszłość, radzę zapisać to hasło w bezpiecznym miejscu, a najlepiej przechować w jakimś zaszyfowanym pliku.

13. Po dwukrotnym wprowadzeniu nowego hasła powinieneś otrzymać komunikat podobny do poniższego:

```
passwd: all authentication tokens updated successfully
```

Teraz dysponujemy nowym kontem użytkownika. Zwróć uwagę, że użytkownik może wykonywać większość operacji z poziomu terminala, o ile tylko ma odpowiednie uprawnienia. W zależności od dystrybucji systemu Linux zwykły użytkownik może nie mieć dostępu do wszystkich zasobów (np. systemu dźwięku).

Oto zrzut ekranu z polecenia `useradd --help`, które wykonałem w systemie Fedora 17:


```
Terminal - autor@localhost:/home/autor
Plik Edycja Widok Terminal Karty Pomoc
[root@localhost autor]# useradd --help
Usage: useradd [options] LOGIN

Options:
  -b, --base-dir BASE_DIR      base directory for the home directory of the
                                new account
  -c, --comment COMMENT        GECOS field of the new account
  -d, --home-dir HOME_DIR      home directory of the new account
  -D, --defaults                print or change default useradd configuration
  -e, --expiredate EXPIRE_DATE expiration date of the new account
  -f, --inactive INACTIVE      password inactivity period of the new account
  -g, --gid GROUP              name or ID of the primary group of the new
                                account
  -G, --groups GROUPS          list of supplementary groups of the new
                                account
  -h, --help                    display this help message and exit
  -k, --skel SKEL_DIR          use this alternative skeleton directory
  -K, --key KEY=VALUE          override /etc/login.defs defaults
  -l, --no-log-init            do not add the user to the lastlog and
                                faillog databases
  -m, --create-home            create the user's home directory
  -M, --no-create-home        do not create the user's home directory
  -N, --no-user-group          do not create a group with the same name as
                                the user
  -o, --non-unique             allow to create users with duplicate
                                (non-unique) UID
  -p, --password PASSWORD      encrypted password of the new account
  -r, --system                create a system account
  -s, --shell SHELL            login shell of the new account
  -u, --uid UID                user ID of the new account
  -U, --user-group            create a group with the same name as the user
  -Z, --selinux-user SEUSER    use a specific SEUSER for the SELinux user mappi
ng
```

Zobacz również

Polecenie `useradd` może być używane do różnych innych celów. Można m.in. modyfikować sposób działania istniejących kont lub zdefiniować termin jego wygaśnięcia. Istnieje możliwość przyznania szerokich uprawnień — niemal tak dużych jak uprawnienia administratora. Zajrzyj na stronę podręcznika `man` lub wywołaj polecenie `useradd` z parametrem `--help` w celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji.

Obsługa haseł

O poleceniu `passwd` wspomniałem w poprzedniej poradzie. Używa się go do zmiany tokenów uwierzytelniania użytkownika. Do wykonania poniższych poleceń będzie potrzebny dostęp do konta administratora. Skorzystamy także z konta `test1`, utworzonego w poprzedniej poradzie.

Jak to zrobić

1. Przejdź do konta użytkownika `test1` z poziomu konta zwykłego użytkownika:

```
su - test1
```

2. Wprowadź hasło. Operacja powinna przebiec bez problemów.
3. Teraz zablokujemy to konto. Powrót do konta administratora i wykonaj polecenie:

```
passwd -l test1
```

4. Z poziomu konta zwykłego użytkownika wykonaj ponownie polecenie `su - test1`. Operacja powinna zakończyć się niepowodzeniem.
5. Powrót do konta administratora i odblokuj konto, korzystając z polecenia `passwd -u test1`. Zaloguj się ponownie i sprawdź, czy wszystko działa.
6. Teraz wygasimy konto `test1`. W ten sposób zmusimy użytkownika do utworzenia nowego hasła. Wykonaj poniższe polecenie jako `root`:

```
passwd -e test1
```

7. Z poziomu zwykłego użytkownika zaloguj się ponownie na konto `test1`, korzystając z polecenia `su - test1`. Wprowadź swoje hasło.
8. Zostaniesz poproszony o utworzenie nowego hasła. Bądź uważny — najpierw musisz wprowadzić stare (aktualne) hasło, a następnie dwa razy nowe.
9. Warto zapamiętać, że hasło możemy także usunąć, wykonując polecenie `passwd -d test1`. Jest to znacznie prostsze niż bezpośrednia modyfikacja pliku `/etc/passwd`, wykonana w poprzedniej poradzie.

Zobacz również

Modyfikacja konta użytkownika obejmuje wiele różnych aspektów. Można do nich zaliczyć czas pozostały do wygaśnięcia konta użytkownika, a także moment, w którym należy rozpocząć informowanie użytkownika o zmianie hasła. Więcej informacji znajdziesz w podręczniku man.

Co nieco o hasłach

Dawno temu użytkownicy wybierali proste hasła i nigdy ich nie zmieniali. Nie musieliśmy co chwilę ich zmieniać i mogliśmy korzystać z nich wszędzie, dlatego nie było potrzeby zapisywania haseł. Niestety, ta sytuacja uległa zmianie. Obecnie hasła muszą zawierać kombinacje liter, cyfr, a nawet znaków specjalnych. Co więcej, muszą one być dość długie, ponieważ zasady tworzenia haseł w jednym systemie mogą nie obowiązywać w innym. W związku z tym sugeruję stosować różne hasła dla różnych kont i zapisywać je w bezpiecznym miejscu. Prawdopodobnie będzie konieczna także regularna zmiana tych haseł.

Obsługa uprawnień plików

Linux jest systemem umożliwiającym obsługę wielu użytkowników, dlatego każdy plik ma określone uprawnienia dostępu i przypisanego właściciela. W ten sposób możemy ustrzec się przed niepowołanym dostępem do zasobów, do których dany użytkownik nie ma uprawnień (niezależnie od tego, czy chce zrobić to przypadkiem, czy też celowo). Administrator (*root*) ma zwykle dostęp do wszystkich plików w systemie operacyjnym.

Przygotuj się

Najpierw omówimy podstawowe uprawnienia dostępu do pliku. W tym przykładzie zakładam, że maska pliku jest ustawiona na wartość 0022. Wykonaj polecenie `umask`, aby sprawdzić tę informację.

Przeanalizujmy efekt działania polecenia `ls -la` w katalogu, w którym znajduje się mój skrypt do wykonania kopii zapasowej, czyli *b*:

```
-rwxr-xr-x. 1 gosc1 root 559 Mar 28 12:43 b
```

Analizując od lewej strony, najpierw dowiadujemy się, z jakim rodzajem pliku mamy do czynienia. Obecność znaku `-` informuje, że jest to zwykły plik. Litera `d` obecna w tym miejscu oznaczałaby katalog, a `l` — łącze (ang. *link*). Kolejne trzy zbiory trzyliterowe określają uprawnienia dostępu do pliku, które można podawać albo w sposób symboliczny, albo liczbowy. Skorzystamy z trybu liczbowego (ósemkowego).

Pierwsza trójka, `rwX`, określa ustawienia dostępu dla właściciela (`gosc1`). Kolejne trzy znaki (`r-x`) stanowią ustawienia dostępu dla grupy (`root`). Ostatni zbiór to ustawienia dla pozostałych użytkowników. Litera `r` oznacza, że plik można odczytać, `w` — zapisać, a `x` — wykonać.

Polecenie `chmod` przyjmuje ciągi złożone z od jednej do czterech cyfr ósemkowych. Jeśli pierwszej cyfry nie ma, przyjmuje się, że na początku jest umieszczane wiodące zero. Pierwsza cyfra określa ID użytkownika, ID grupy lub tzw. lepki bit (ang. *sticky bit*). Druga cyfra określa uprawnienia użytkownika, a trzecia — uprawnienia dla wszystkich.

Teraz zmienimy uprawnienia pliku tymczasowego i zobaczymy, jaki będzie efekt.

Jak to zrobić

1. Przejdź do katalogu `/tmp`:

```
cd /tmp
```

2. Jeśli plik `f1` istnieje, usuń go:

```
rm f1
```

3. Korzystając z konta gościa (w moim przypadku jest to konto *autor*), utwórz plik tymczasowy:

```
ls > f1
```

4. Wykonaj poniższe polecenie:

```
ls -al f1
```

5. Powinien zostać wyświetlony tekst podobny do poniższego:

```
-rw-rw-r--. 1 autor autor 131 Mar 29 10:35 f1
```

6. Przedstawione uprawnienia stanowią uprawnienia domyślne przydzielane przez polecenie `umask`. W ten sposób stwierdzamy, że właściciel i grupa mają uprawnienia do odczytu i zapisu, a inni mogą jedynie odczytać plik.

7. W jaki sposób dokonamy zmiany? Korzystając z polecenia `chmod`. Załóżmy, że nasz plik jest skryptem i chcielibyśmy uczynić go wykonywalnym. Wykonaj poniższe polecenie:

```
chmod 775 f1
```

8. Wykonaj polecenie `ls -la f1`. Efekt powinien być podobny do poniższego:

```
-rwxrwxr-x. 1 autor autor 131 Mar 29 10:35 f1
```

9. Pojawiające się w trzech miejscach litery `x` oznaczają, że każdy użytkownik może wykonać ten plik. Wykonajmy jeszcze dwa polecenia: `chmod 000 f1`, a następnie `ls -la f1`. Zostanie przedstawiony następujący efekt:

```
------. 1 autor autor 131 Mar 29 10:35 f1
```

No proszę! Czy to oznacza, że z tym plikiem nie da się już nic zrobić? Na szczęście nie — właściciel wciąż może zmienić uprawnienia. A skoro już o tym mowa, to aby zmienić właściciela pliku, należy skorzystać z polecenia `chown`. Zazwyczaj jest ono wykonywane z poziomu konta administratora.

Zobacz również

W tej poradzie nie omawiałem bitów `setuid`, `setgid` i `sticky`. Zerknij do podręcznika `man` na temat polecenia `chmod`, aby dowiedzieć się więcej na ich temat. Bit ograniczonego prawa usunięcia (ang. *restricted deletion bit*) jest omówiony w poradzie `Katalog /tmp`.

Konfigurowanie zapory sieciowej i ustawień rutera

Zapora sieciowa jest używana do zapobiegnięcia nieautoryzowanemu dostępowi do komputera — przy jednoczesnym dopuszczeniu autoryzowanego ruchu. Polecenie `iptables` jest wykorzystywane do konfigurowania i przeglądania tabel reguł IPv4 jądra. Szczegółowe omówienie tego narzędzia wykracza poza ramy tej książki, dlatego w tym miejscu omówimy sobie pokrótce jedynie podstawy tego narzędzia.

Polecenie `iptables` korzysta z jednej (lub kilku) tabeli. Każda tabela składa się z pewnej liczby gotowych łańcuchów, ale może także zawierać łańcuchy stworzone przez użytkownika. Łańcuch stanowi zbiór reguł, a każda reguła decyduje o tym, co zrobić z pakietem, który pasuje do jej ustawień. Takie dopasowanie nazywamy celem (ang. *target*).

Jeśli pakiet nie pasuje do danej reguły, zostaje on poddany sprawdzeniu przez następną regułę z łańcucha. Jeśli jednak pakiet pasuje do reguły, może zostać podjęta wobec niego jedna z akcji:

- akceptuj (ang. *ACCEPT*) — pakiet jest przepuszczany,
- odrzuć (ang. *DROP*) — pakiet jest odrzucany,
- zakolejkuj (ang. *QUEUE*) — pakiet jest dodawany do przestrzeni użytkownika,
- powrót (ang. *RETURN*) — dany łańcuch jest przerywany; kolejna wywołana reguła pochodzi z łańcucha wywołującego.

Jak to zrobić

W tym miejscu przedstawimy zaledwie kilka poleceń typu `iptables`. Nie wykonuj ich w swoim systemie — instrukcje te stanowią jedynie przykład użycia:

1. Aby usunąć wszystkie istniejące reguły, wykonaj polecenie:

```
iptables -F
```

2. Aby zablokować konkretny adres IP, wykonaj następujące polecenie:

```
iptables -A INPUT -s 192.168.1.115 -j DROP
```

3. Aby zezwolić na dostęp do pętli zwrotnej, skorzystaj z poniższego polecenia:

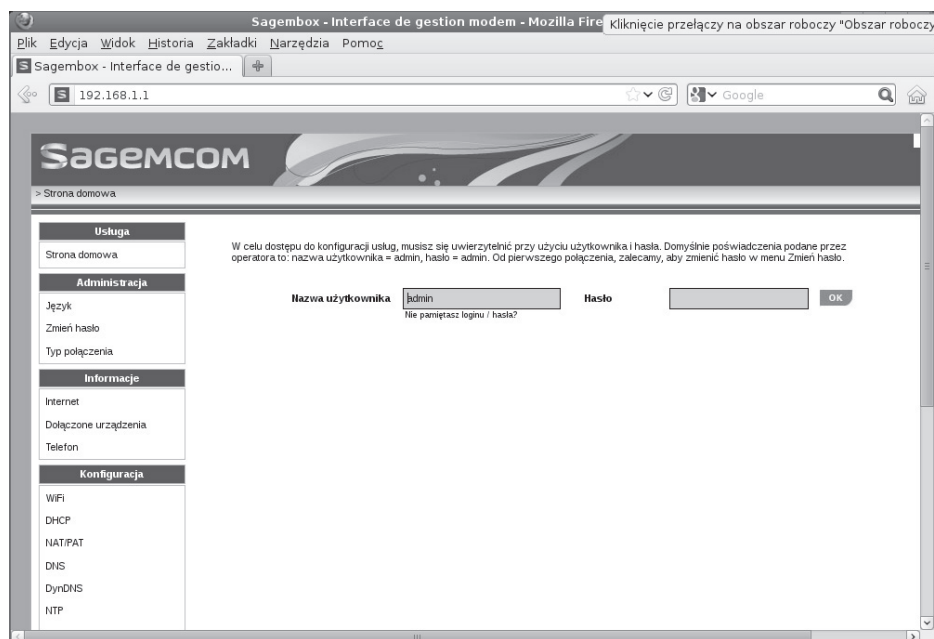
```
iptables -A INPUT -i lo -j ACCEPT
```

```
iptables -A OUTPUT -o lo -j ACCEPT
```

Teraz zajmiemy się routerami. Większość z nich zawiera wbudowane zapory sieciowe, które można skonfigurować z poziomu przeglądarki internetowej. Choć taki sposób dostępu nie zastąpi polecenia `iptables`, zazwyczaj jest on łatwiejszy w konfiguracji i pozwala na pracę z dowolnego komputera działającego w Twojej sieci.

Adres strony internetowej domowego routera to (najczęściej) `192.168.1.1`. Spróbuj otworzyć go w Twojej przeglądarce.

Oto zrzut ekranu ustawień bezpieczeństwa przykładowego routera:

Prawdopodobnie trzeba będzie wprowadzić identyfikator użytkownika i hasło. Zajrzyj do dokumentacji routera, aby znaleźć domyślne ustawienia (o ile nie uległy one zmianie). Przejdź na zakładkę *Bezpieczeństwo (Security)* lub podobną, aby uzyskać dostęp do omawianych funkcjonalności.

Zobacz również

Na temat polecenia `iptables` można by napisać całą książkę. Wiele informacji znajdziesz w podręczniku `man`, a także w książkach poświęconych zaporom sieciowym. Istnieje także wiele ciekawych stron internetowych związanych z tą tematyką.

Obsługa Secure Linux (SELinux)

W tym podrozdziale zajmiemy się omówieniem usługi Security Enhanced Linux (SELinux). W poradzie Obsługa uprawnień plików omawialiśmy standardowy sposób ochrony systemu w Linuksie. Metoda ta nosi nazwę uznaniowej kontroli dostępu (ang. *Discretionary Access Control* — DAC) i ma pewne ograniczenia. Zwykły użytkownik może udostępnić swoje pliki (przypadkowo lub celowo) innym użytkownikom do odczytu lub zapisu, co w konsekwencji może prowadzić do ujawnienia istotnych informacji. Większy poziom bezpieczeństwa zapewnia obowiązkowa kontrola dostępu (ang. *Mandatory Access Control*) stosowana w SELinux. MAC korzysta z polityki bezpieczeństwa, która obejmuje wszystkie procesy i pliki w systemie. Wszystkie pliki w SELinux mają etykiety, które zawierają informacje związane z bezpieczeństwem.

Przykładowo poniższy listing przedstawia plik objęty kontrolą DAC:

```
ls -la ifcfg-eth0
-rw-r--r--. 1 root root 73 Apr 22 2011 ifcfg-eth0
```

Ten sam plik sprawdzony za pomocą opcji `Z` (kontekst bezpieczeństwa) wygląda następująco:

```
ls -Z ifcfg-eth0
-rw-r--r--. root root unconfined_u:object_r:default_t:s0ifcfg-eth0
```

Ciąg `unconfined_u` oznacza użytkownika, `object_r` — rolę, `default_t` — typ, a `s0` — poziom. To właśnie te informacje pozwalają na podejmowanie przez system decyzji dotyczących bezpieczeństwa. Pamiętaj, że najpierw są sprawdzane reguły DAC — jeśli nie pozwalają one na podjęcie działań, to reguły SELinux w ogóle nie będą sprawdzane.

Przygotuj się

Wykonamy jedynie kilka poleceń na koncie administratora; przejrzymy także niektóre ustawienia. Nie będziemy wprowadzać żadnych zmian w konfiguracji. W tym przykładzie zakładam, że SELinux działa w trybie restrykcyjnym (ang. *enforcing mode*). Aby określić tryb, w którym się znajdujesz, wywołaj polecenie `sestatus`. Efekt powinien być podobny do tego:

```

Terminal - autor@localhost:~
Plik Edycja Widok Terminal Karty Pomoc
[autor@localhost ~]$ sestatus
SELinux status:                enabled
SELinuxfs mount:              /sys/fs/selinux
SELinux root directory:       /etc/selinux
Loaded policy name:           targeted
Current mode:                  enforcing
Mode from config file:        enforcing
Policy MLS status:            enabled
Policy deny_unknown status:    allowed
Max kernel policy version:    28
[autor@localhost ~]$

```

Jak to zrobić

1. Wykonaj polecenie `getenforce`; powinien zostać wyświetlony komunikat o włączeniu trybu restrykcyjnego (ang. *enforcing mode*).
2. Przejrzyj listę powiązań:


```
semanage login -l
```
3. Aby przejrzeć konteksty SELinux dla wykonywanych procesów, wykonaj poniższe polecenie:


```
ps -eZ
```
4. Aby obejrzeć kontekst użytkownika, wykonaj poniższe polecenie:


```
id -Z
```
5. Polecenie `sealert` jest wykorzystywane do przeglądania pełnych komunikatów SELinux w momencie wystąpienia błędów. Sprawdź zawartość pliku `/var/log/messages`, aby się przekonać, czy zostały wygenerowane jakiegokolwiek błędy. Jeśli tak, możesz wykonać polecenie `sealert -l` dla komunikatu o wybranym numerze, aby dowiedzieć się więcej.
6. Szczegółowa lista wartości logicznych SELinux z opisami jest dostępna za pomocą polecenia:


```
semanage boolean -l
```
7. Aby obejrzeć listę bez opisów, wykonaj poniższe polecenie:


```
getsebool -a
```
8. Aby sprawdzić, czy pliki i katalogi dysponują odpowiednio uruchomionym kontekstem SELinux, wykonaj poniższe polecenie:


```
matchpathcon
```


Zobacz również

Jak już wspomniałem, SELinux jest instalowany domyślnie w większości dystrybucji. Czasami możesz nie zdawać sobie sprawy, że jest on dostępny. Niekiedy może się jednak okazać, że z powodu jego obecności będą wynikać różne problemy. Jeśli spróbujesz zainstalować usługę — np. `vsftpd` — może się okazać, że nie będzie to możliwe z powodu wystąpienia konfliktu z polityką SELinux. Zazwyczaj w takich sytuacjach otrzymasz komunikat o błędzie. Choć komunikat ten może okazać się pomocny w rozwiązaniu problemu, z mojego doświadczenia wynika, że takie porady nie są przydatne. Mimo wykonania opisanych kroków dostęp nadal nie będzie możliwy. W takich sytuacjach przełączam tryb SELinux na tryb zezwalania (ang. *permissive mode*) i kontynuuję wykonywane przeze mnie operacje:

```
setenforce 0
```

Zwróć uwagę, że taki trik zadziała tylko do następnego restartu.

Więcej informacji na temat SELinux znajdziesz w doskonałym przewodniku na stronie internetowej dystrybucji Fedora.

Korzystanie z narzędzia sudo

Czasami (zwłaszcza gdy jesteś administratorem systemu) istnieje konieczność przyznania niektórym użytkownikom większego dostępu do komputera. Jednocześnie nie powinni oni mieć dostępu do konta administratora. Te dwa założenia da się połączyć, modyfikując plik `/etc/sudoers` i korzystając z narzędzia `sudo`.

Przygotuj się

Poniższe czynności nie powinny uszkodzić Twojego systemu. Wykonamy je z poziomu konta użytkownika utworzonego powyżej. W ramach tej porady będzie niezbędny dostęp do konta administratora.

Jak to zrobić

1. Najpierw zrób kopię zapasową pliku `/etc/sudoers`:


```
cp /etc/sudoers /tmp/sudoers.orig
```
2. Pliku `sudoers` nie edytuje się bezpośrednio — służy do tego celu polecenie `visudo`. Nazwa tego polecenia nie jest zbyt praktyczna, ponieważ nie musisz korzystać akurat z `vi` — możesz ustawić dowolny edytor, korzystając ze zmiennej `EDITOR`. Ustaw edytor zgodnie ze swoimi preferencjami, a następnie wykonaj polecenie:

```
visudo
```

3. To polecenie utworzy tymczasową kopię pliku *sudoers* i otworzy ją do edycji. Jeśli wszystko zostanie wykonane poprawnie, po zakończeniu edycji tymczasowa kopia zastąpi oryginalny plik.
4. Przejrzyj część pliku poświęconą aliasom. Zostały one podzielone na grupy, takie jak: *networking* (sieć), *software* (oprogramowanie), *services* (usługi), *locate* i inne. Za chwilę przekonamy się, jak działają przedstawione mechanizmy.
5. Najpierw jednak wykonamy pewne testy. Otwórz inną sesję (jako gość). Ja skorzystam ze swojego konta *autor*.
6. Jako *autor* wejdź do katalogu */tmp*:

```
cd /tmp
```
7. Utwórz plik, korzystając z polecenia:

```
ls>f1
```
8. Skopiuj ten plik do katalogu */usr/bin*:

```
cp f1 /usr/bin
```
9. Powinieneś otrzymać komunikat o błędzie. Nie jest to nic dziwnego — zwykły użytkownik standardowo nie ma uprawnień do zapisu do katalogu */usr/bin*. Teraz powróćmy do sesji z otwartym narzędziem *visudo*.
10. Będzie Ci potrzebna nazwa hosta Twojego komputera. W tym przykładzie skorzystamy po prostu z adresu IP. W razie potrzeby możesz go uzyskać, korzystając z polecenia *ifconfig*.
11. Tuż za fragmentem pliku poświęconym poleceniu *shutdown* dodamy wiersz dla naszego użytkownika-gościa. Składnia jest następująca: użytkownik, nazwa hosta, polecenia i opcje. Dodaj więc poniższy wiersz:

```
autor 192.168.1.115=(ALL) ALL
```
12. Zapisz plik i zamknij sesję *vi sudo*. Spróbuj wykonać polecenie ponownie — z poziomu katalogu */tmp* wykonaj polecenie *cp f1 /usr/bin*. Nadal powinieneś otrzymać komunikat o błędzie. Teraz za to spróbuj wykonać polecenie po lekkiej modyfikacji:

```
sudo cp f1 /usr/bin
```
13. Uch, czyżby kolejna prośba o hasło? W rzeczy samej, i co ważne, chodzi o hasło użytkownika, a nie administratora. W takiej sytuacji nietrudno o błąd. Najprościej będzie zapamiętać, że użytkownik-gość nie powinien w ogóle znać hasła administratora. Wprowadź zatem swoje hasło.
14. Jeśli jest to pierwsza sytuacja, w której korzystasz z polecenia *sudo*, zostanie wyświetlony dodatkowy komunikat. Warto się z nim dokładnie zapoznać.
15. Wreszcie polecenie powinno zostać wykonane bez problemów. Świetnie, prawda? Dzięki zastosowaniu ciągu *ALL* w pliku *sudoers* użytkownik otrzymał pełne uprawnienia. Zwróć uwagę, że niektóre mechanizmy dalej nie będą działać poprawnie — np. przekierowania.

16. No cóż, prawdopodobnie nie chcemy, aby użytkownik *autor* zamieszał zbyt dużo w systemie, dlatego ograniczymy jego możliwości. Wykonaj ponownie polecenie `visudo`.
17. Przewiń plik w dół lub znajdź ciąg `Processes`. Odkomentuj wiersz `# Cmnd_Alias PROCESSES`, usuwając początkowy znak `#`.
18. Przewiń plik w dół do wiersza zawierającego ustawienia użytkownika *autor*. Zmień go w następujący sposób:

```
autor 192.168.1.115=(ALL) PROCESSES
```
19. Teraz musimy znaleźć proces, który można zabić. Uruchom narzędzie `vi` z poziomu konta administratora — możesz np. wykonać polecenie `vi ksiazka`.
20. W ramach sesji swojego użytkownika wykonaj polecenie `ps auxw | grep "vi ksiazka"`. Zapamiętaj identyfikator procesu (ang. *Process ID* — PID).
21. W ramach sesji swojego użytkownika wykonaj polecenie `kill -9` dla podanego PID. Otrzymasz błąd. Teraz wykonaj je ponownie, korzystając za to z polecenia:

```
sudo kill -9 <PID>
```
22. Proces z edytorem `vi` powinien zostać zabity.

Jeśli ekran pozostanie niebieski, wykonaj polecenie `ls`. W ten sposób oczyścisz terminal.

Oto zrzut ekranu pochodzący z przykładowego pliku `/etc/sudoers`:

```

Terminal - autor@localhost:/home/autor
Plik Edycja Widok Terminal Karty Pomoc
[root@localhost autor]# cat /etc/sudoers
## Sudoers allows particular users to run various commands as
## the root user, without needing the root password.
##
## Examples are provided at the bottom of the file for collections
## of related commands, which can then be delegated out to particular
## users or groups.
##
## This file must be edited with the 'visudo' command.

## Host Aliases
## Groups of machines. You may prefer to use hostnames (perhaps using
## wildcards for entire domains) or IP addresses instead.
# Host_Alias   FILESERVERS = fs1, fs2
# Host_Alias   MAILSERVERS = smtp, smtp2

## User Aliases
## These aren't often necessary, as you can use regular groups
## (ie, from files, LDAP, NIS, etc) in this file - just use %groupname
## rather than USERALIAS
# User_Alias  ADMINS = jsmith, mikem

## Command Aliases
## These are groups of related commands...

## Networking
# Cmnd_Alias NETWORKING = /sbin/route, /sbin/ifconfig, /bin/ping, /sbin/dhclient
, /usr/bin/net, /sbin/iptables, /usr/bin/rfcomm, /usr/bin/wvdial, /sbin/iwconfig

```

Zobacz również

Jak widać, plik *sudoers* pozwala na bardzo wyrafinowane przyznawanie uprawnień. Użytkownicy mogą otrzymać przeróżne przywileje. Więcej informacji znajdziesz na stronach podręcznika `man: man sudoers`.

Moim zdaniem, wielu użytkownikom można zaufać, dając im pełen dostęp do konta *root* bez szkody dla systemu. Czasami zdarzają się jednak wyjątki. Konfigurując polecenie `sudo`, możesz spędzić wiele czasu na próbie ustawienia go w odpowiedni sposób, i to tylko po to, aby się na końcu dowiedzieć, że i tak musisz coś jeszcze dodać. Użytkownicy będą poirytowani, ponieważ nie będą w stanie wykonywać swojej pracy, dopóki nie wprowadzisz zmian. Wreszcie, gdy skonfigurujesz `sudo` w pełni, okaże się, że ktoś korzystając z niego, narobi szkód. Z mojego doświadczenia wynika, że jeżeli użytkownik popełni raz jakiś błąd, to będzie go popełniał stale.

Katalog `/tmp`

Katalog `/tmp` jest wyjątkowy, ponieważ mogą do niego zapisywać pliki wszyscy użytkownicy. Oto wpis dla katalogu `/tmp` na moim komputerze:

```
drwxrwxrwt. 10 root   root   4096 Mar 31 03:48 tmp
```

Jak widać, jest on dostępny dla wszystkich. Litera `t` w uprawnieniach oznacza, że bit ograniczonego usunięcia jest ustawiony dla tego katalogu. W przypadku katalogów oznacza to, że zwykli użytkownicy nie mogą usunąć lub zmienić nazwy tego katalogu, o ile nie mają specjalnych uprawnień.

Korzystając z katalogu `/tmp` jako zwykły użytkownik, powinieneś uważać, ponieważ obowiązują w nim pewne ograniczenia.

Jak to zrobić

1. Wykonaj poniższe polecenie:

```
cd /tmp
```

2. Jeśli w katalogu znajdują się pliki `.txt` pochodzące z poprzednich porad, usuń je — zwykle polecenie `rm *.txt` powinno wystarczyć.

3. Wykonaj poniższe polecenie:

```
ls>root1.txt
```

4. W kolejnej sesji (ja jako użytkownik-gość skorzystam z konta *autor*) wykonaj poniższe polecenie:

```
cd /tmp
```

5. Wykonaj kolejne polecenie:

```
ls > autor.txt
```

6. Powyższe polecenie nie powinno sprawić kłopotów. Teraz wykonaj następane polecenie:

```
ls > root1.txt
```

7. Powinien zostać wyświetlony komunikat *Odmowa dostępu*. Dlaczego? Ponieważ mimo możliwości zapisu do katalogu przez wszystkich użytkowników tradycyjne uprawnienia (DAC) wciąż muszą być przestrzegane.

Zobacz również

Z opisanych powyżej względów nie radzę korzystać z katalogu */tmp* do czegokolwiek z wyjątkiem plików tymczasowych. Co więcej, spora część dystrybucji systemu Linux regularnie czyści katalog */tmp*, co powoduje, że wszystkie pliki niebędące w posiadaniu administratora są usuwane. Pamiętaj o tym, tworząc pliki tymczasowe — zwłaszcza gdy piszesz skrypty (więcej informacji na ten temat znajdziesz w rozdziale 8.).

Skorowidz

A

administrator, 180, 184
adres IP, 69
aliasy, 22–24
aplikacje do poczty elektronicznej, 77–79
automatyzacja zadań za pomocą narzędzia cron,
155–161

B

Bash, 16
bezpieczeństwo systemu, 189–191
bezpieczna powłoka, 72
bezpieczne kopiowanie, 69–72
białe znaki w nazwach plików, 25, 26
blok identyfikacyjny, 50
blokowanie pliku w celu zapewnienia wyłącznego
dostępu, 146, 147
BSD, 106–108
Btrfs, 134
budowanie jądra ze strony kernel.org, 169–171

C

cron, 155–161

D

DAC, 95
demon apcupsd, 188
demony, 105
domena, 69

E

edycja poleceń w terminalu, 16, 17
Emacs, 54–56
ext2, 135
ext3, 135
ext4, 135

F

FAT, 135
Firefox, 75–77
formatowanie partycji, 128
FTP, 69–72

G

GNOME 2, 33–36
graficzny interfejs użytkownika, 33
GRUB, 174–176
GRUB 2, 176–178
GUI, 33, 181, 182

H

hasła, 90, 91
historia poleceń, 17, 18

I

identyfikator procesu, 50, 117
 identyfikatory użytkownika i grup, 103
 inode, 49
 interfejs graficzny, 181, 182
 IPv4, 83–85
 IPv6, 83–85

J

jądro, 163–178
     monolityczne, 163
 język Perl, 147–153

K

katalog, 49–64
     /bin, 152
     /boot, 122, 123
     /dev, 122
     /etc/grub.d, 177
     /home, 122
     /root, 122
     /tmp, 100, 101, 122
     /usr, 122
     /usr/bin, 153
     główny, 121
 KDE desktop, 36–39
 kernel.org, 169–171
 klasy dostępne w protokole IPv4, 83
 klawisze używane do edycji poleceń, 17
 kompresja plików, 60–63
 konfigurowanie zapory sieciowej, 93–95
 konsola, 15–31
 kopie zapasowe, 182, 183
 kopiowanie plików, 51–53, 188
     za pomocą protokołów FTP i SCP, 69–72

L

logowanie za pomocą protokołów ssh/scp
     bez konieczności wprowadzania haseł, 193
 LVM, 131–135
 LXDE, 41–43

M

MAC, 95
 man, 195–197
 Mate, 45–47
 Mozilla Firefox, 75–77

N

nazwy plików, 192
 niceness level, 113

O

obowiązkowa kontrola dostępu, 95
 obsługa
     haseł, 90, 91
     uprawnień plików, 91–93
 odmowa dostępu, 58
 opcja siłowa polecenia, 167
 operacje na plikach, 51–53
 operator
     potoku, 27, 28
     przekierowania, 27, 28

P

parametry w skryptach, 140, 141
 partycja, 121, 123
 Perl, 147–153
 pętle, 141–144
 PID, 50, 103
 plik, 49–64
     /boot/grub2/grub.cfg, 176
     /etc/default/grub, 176
     /etc/fstab, 123
     /etc/services, 81, 82
     /etc/sudoers, 97–100
     /etc/toprc, 112
     /var/log/cron, 161
     /var/log/messages, 167
 bashrc, 24, 25
 binarny, 57, 58
 cron.allow, 155
 cron.deny, 155
 crontab, 156–158
     zgłaszanie błędów, 161

grub.conf, 174–176
 initramfs, 123
 tekstowy, 54–56
 poczta elektroniczna, 77–79
 podręcznik man, 195–197
 podsieć, 69
 polecenie
 a sekcja Sposób użycia, 198, 199
 adduser, 88
 alias, 23
 chown, 93
 crontab, 156
 df, 124, 194
 diff, 173
 dmesg, 59, 167
 dumpe2fs, 50
 echo, 21
 echo \$, 26, 27
 fdisk, 125–127
 file, 57, 58, 188
 find, 53, 54
 fsck, 125, 129–131
 grep, 59, 60
 GRUB 2, 178
 head, 64
 history, 17, 18
 info, 197
 insmod, 164, 165
 iptables, 93
 irssi --help, 206
 lbook, 23
 locate, 53, 54
 ls, 99
 ls /proc, 105
 ls -la, 90, 91
 lsmod, 164
 LVM, 131, 132
 man, 196
 mkfs, 127, 128
 modinfo, 164, 165
 modprobe, 164, 165
 nice, 113–115
 passwd, 90, 91
 ps, 105–108, 191
 rmmod, 166
 route, 67
 scp, 70

screen <aplikacja>;, 30
 screen -list, 30
 sealrt, 96
 stat, 63
 su, 184
 sudo, 98
 sum, 63
 tail, 64
 tar, 61, 182
 top, 105, 108–113
 touch, 63, 64
 ulimit, 105
 uname -r, 169
 useradd, 87–90
 wget, 74–75
 who, 190
 zip, 60–63
 połączenie
 bezprzewodowe, 66
 przewodowe, 66
 pomoc na temat systemu Linux, 195–207
 porty
 dynamiczne, 82
 powszechnie znane, 82
 prywatne, 82
 zarejestrowane, 82
 potoki, 27, 28
 PPID, 103
 priorytety procesów, 113–115
 proces, 103–119
 init, 103
 pierwszoplanowy, 104
 uruchomiony w tle, 104
 przeglądanie stron internetowych w Firefox, 75–77
 przekazywanie wyjścia aplikacji
 pomiędzy terminalami, 28, 29
 przekierowania, 27, 28
 punkt montowania, 123

R

Reiser3, 135
 Reiser4, 135
 ReiserFS, 135
 rodzic, 121, 122
 rozwiązywanie problemów, 66–69
 ruter, 94, 95, 190

S

SCP, 69–72
 Screen, 29–31
 Security Enhanced Linux, 95–97
 SELinux, 95–97
 serwer Apache httpd, 79–81
 skróty w programie cron, 160
 skrypty, 137–153
 sprawdzanie numeru portu, 81, 82
 SSH, 72–74
 standardowe
   wejście, 104
   wyjście, 104
 standardowy strumień błędów, 104
 sudo, 97–100
 superbloc, 50
 swap, 121, 122
 system plików, 49–64, 123, 134, 135
   /proc, 115–118, 123
   /sys, 123
 systemy plików i katalogów, 122–125

Ś

środowiska graficzne, 33–47

T

TAR, 60–63, 189
 Telnet, 72–74
 terminal, 15–31, 29
 tworzenie
   aliasów, 22–24
   pliku crontab, 157, 158
   kont użytkowników, 87–90
   kopii zapasowej systemu, 144–146
   kopii zapasowych, 182–185
   pętli w skrypcie, 141–144
   plików i katalogów, 51
   skryptów, 137–153

U

uchwyty do plików, 104, 105
 Unity, 43, 44
 uprawnienia dostępu do pliku, 91–93
 UPS, 187
 uruchamianie
   polecenia, 158–160
   własnego serwera WWW, 79–81

urządzenie, 123
 usługi, 105
 usuwanie
   pliku crontab, 160
   tekstu z pliku, 138–39
 uznaniowa kontrola dostępu, 95
 uzupełnianie nazw plików, 18–20

V

Vim, 54–56

W

wątki, 105
 weryfikacja systemu plików, 129–131
 wget, 74, 75
 wiersz poleceń, 15–31
 włamanie do systemu, 191, 192
 wolumeny logiczne, 131–135

X

xconfig, 171–174
 xfce, 39–41

Z

zadania, 104
 zaporą sieciową, 93–95
 zarządzanie modułami, 164–169
 zgłaszanie błędów z pliku crontab, 161
 ZIP, 60–63, 189
 zmienna, 141
   CRON_TZ, 160
   EDITOR, 21
   HISTSIZ, 18, 21
   HOME, 21
   HOSTNAME, 21
   MAILTO, 160
   PATH, 21
   PS1, 20, 21, 186
   PWD, 21
   SHELL, 21, 160
   środowiskowa, 21, 22, 160, 185
   TERM, 21
   TZ, 21
   USER, 21
 znak zachęty, 20
 znaki w nazwach plików, 25, 26

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

- 1. ZAREJESTRUJ SIĘ**
- 2. PREZENTUJ KSIĄŻKI**
- 3. ZBIERAJ PROWIZJĘ**

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

Najlepsze narzędzia w systemie Linux

Linux to darmowy system operacyjny, ceniony przez wielu użytkowników na całym świecie. Jego niezawodność, wydajność i możliwości sprawiły, że jest on podstawowym systemem dla największych serwerów na świecie. Domowi użytkownicy mają za to dostęp do atrakcyjnego wizualnie oraz przyjaznego interfejsu graficznego. W świecie Linuksa każdy znajdzie coś dla siebie. Niezależnie od sposobu, w jaki wykorzystujesz ten system, powinieneś poznać możliwości jego konsoli, czyli trybu tekstowego. Może to być zaskakujące, ale właśnie dzięki wpisywanym poleceniom jesteś w stanie najszybciej zrealizować wiele zadań.

Oddajemy w Twoje ręce kolejną książkę z cenionej serii „Receptury”. Książki te charakteryzują się doskonałym przedstawieniem typowych problemów i najlepszych metod ich rozwiązywania. W trakcie lektury tej książki dowiesz się, jak sprawnie korzystać z linii poleceń oraz jakie środowisko graficzne wybrać. Ponadto zaczniesz bez problemu poruszać się po systemie plików, wyszukiwać potrzebne dane oraz je kompresować. W kolejnych rozdziałach nauczysz się pobierać strony bez przeglądarki, tworzyć własny serwer WWW oraz kopiować pliki pomiędzy różnymi komputerami. Jeżeli interesuje Cię bezpieczeństwo systemu, tworzenie skryptów, zarządzanie procesami lub budowa własnego jądra systemu — znajdziesz tu liczne przykłady i wartościowe porady. Książka ta jest wspaniałą lekturą dla wszystkich pasjonatów i użytkowników systemu Linux!

Opanuj najlepsze techniki pracy z systemem Linux!

helion.pl
księgarnia internetowa

Nr katalogowy: 20860

Księgarnia internetowa:
<http://helion.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900

0 601 339900

[PACKT] open source
PUBLISHING community experience distilled

Helion

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://helion.pl/promocje>
Książki najchętniej czytane:
• <http://helion.pl/bestsellery>
Zamów informacje o nowościach:
• <http://helion.pl/novosoci>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: helion@helion.pl
<http://helion.pl>

Dzięki tej książce:

- poznasz linię poleceń systemu Linux
- skonfigurujesz i uruchomisz własny serwer WWW
- poznasz dostępne środowiska graficzne
- zobaczysz, jak zbudować własne jądro
- zaczniesz biegle posługiwać się systemem Linux

sięgnij po **WIĘCEJ**

KOD KORZYŚCI

ISBN 978-83-246-8980-4

9 788324 689804

Cena: 39,90 zł

Informatyka w najlepszym wydaniu